

HET STINKT IN OUWSTERHAULE

In Friesland, niet ver van Joure, ligt Ouwsterhaule: een klein dorp met een groot probleem. Het dagelijks leven wordt er beheerst door de vuilstortplaats, door de stank en andere overlast ervan en door het beleid dat de provincie voert aangaande de stortplaats. Een beleid dat de dorpsbewoners inmiddels ter vernietiging bij de Raad van State hebben aangeboden. Namens de dorpsbewoners spreekt Joop Doorman.

Wim van de Pol

IN FRIESLAND WORDT JAARLIJKS ZO'N 250.000 ton huisvuil geproduceerd en met vuilniswagens ingezameld. Dat vuil heeft diverse bestemmingen. Een deel, 65.000 ton, wordt verbrand in de vuilverbrandingsoven in Leeuwarden. Tot voor kort werd een iets kleiner deel, 50.000 ton per jaar namelijk, naar de VAM in Wijster verslept, maar dat is

sinds begin '88 alweer minder. Nog weer een kleinere portie, zo'n 25.000 ton, wordt gestort op de stortplaats in de Weperpolder, gemeente Ooststellingwerf. En het leeuwendeel van het afval, jaarlijks meer dan 110.000 ton, vindt zijn weg naar de stortplaats te Ouwsterhaule. Joop Doorman gebruikt gespierde taal als hij

vertelt hoe het is om vlak naast de stortplaats te wonen. 'De stank is echt onbeschrijflijk. Laatst ook weer, toen heb ik het milieu-alarmnummer gebeld. Ik heb ze gezegd dat er ook een gaslucht van de stortplaats kwam. Meneer, zeiden ze, er zit maar 52 % methaan in dat gas, en tegen de tijd dat 't in het dorp komt is het nog maar 40 %. Dus ik moest mij niet druk maken.' Bij een andere gelegen-

heid koos Joop Doorman een andere aanpak. Hij was 's nachts wakker geworden van de afvalstank, en belde prompt de verantwoordelijke gedeputeerde Dankert uit zijn bed. Deze hoorde het relaas aan, maar of het indruk gemaakt heeft valt tot op de dag van vandaag niet uit het Friese beleid op te maken.

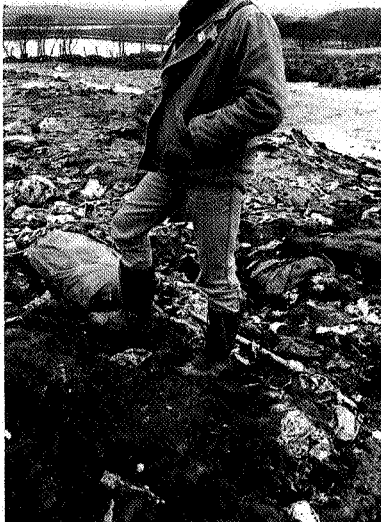
Nood breekt wet?

De verontwaardiging van de dorpsbewoners, en daarmee de reden van hun gang naar de Raad van State, laat zich verklaren vanuit de geschiedenis van de stortplaats.

Ooit was er bij Ouwsterhaule een zandwinning: de weg Emmeloord-Lemmer werd aangelegd en uit putten nabij Ouwsterhaule haalde men het daarvoor benodigde zand. Begin 70-er jaren was er in Friesland behoefte aan een vuilstortplaats, en de Ouwsterhauler kuilen leken voor dat doel geschikt. Het terrein werd door een grondbewerkingfirma als stortplaats in exploitatie genomen, en naast het genoemde huisvuil is er in de putten sindsdien ook veel industrievuil verdwenen, zuiveringslib, boorgruis en zelfs vervuilde grond van bodemsaneringsoperaties.

Destijds werd er van uit gegaan dat de putten in 1983 vol zouden zijn. Omdat de stortvergunning slechts geldig was voor storten tot op het nivo van het maaiveld, dus niet bovengronds, moest er op tijd een opvolger komen voor de stortplaats. Al vrij snel bleek dat een nieuwe stortplaats naast de huidige in het dorpje niet haalbaar is: ongeschikte bodemgesteldheid. Om diezelfde reden overigens liet Minister Winsemius al weten dat er niet nog eens bovengronds op de putten gestort mocht worden, als die eenmaal vol zouden zijn. Hoewel die opvatting bestreden werd door onder andere de firma die de huidige stort bestiert, is er inderdaad geen concreet plan om naast het huidige terrein een nieuw terrein in te gaan richten. Eigenlijk zijn er trouwens helemaal geen concrete plannen uitgevoerd om waar dan ook in Friesland een nieuwe stortplaats te gaan inrichten. Er wordt alleen gesproken over een eventuele stortplaats te Nijehaske, een eindje verderop. Het afval, alle verschillende soorten, wordt begin 1988 kennelijk nog steeds naar Ouwsterhaule afgevoerd. Hoe kan dit? In 1983 zou 'ie toch vol zitten? En men had toch voorzien dat er een nieuwe plek moest komen?

Om te beginnen duurde het vollopen van de vijf kuilen langer dan verwacht. Medio '86 pas was in Ouwsterhaule de rand bereikt. Dat het zover kwam was kennelijk een volledige verrassing voor het provinciaal bestuur en

Joop Doorman op de vuilstortplaats

het OLAF (Openbaar Lichaam Afvalverwijdering Friesland), want een alternatief voor storten in Ouwsterhaule was in geen velden of wegen te bekennen. Meer vuil afvoeren naar de VAM kon niet, want in Drente willen ze juist minder afval uit andere provincies binnenkrijgen. De vuilverbranding in Leeuwarden kon die extra hoeveelheid ook nooit behappen, en storten in de Weperpolder was niet wenselijk omdat het Fochtlooeërveen daar vlakbij ligt.

Terug naar af dus maar weer: doorgaan met storten in Ouwsterhaule, waar het vuil inmiddels niet meer in maar bovenop de putten kwam te liggen. De vele bezwaren die onder meer door de dorpsbewoners werden ingebraacht tegen deze gang van zaken werden afgewimpeld met de mededeling dat het hier om een typisch geval ging van 'nood breekt wet'. 'Wel wat vreemd', bedenkt Joop Doorman daarbij, 'omdat de provincie die nood toch echt helemaal zelf gemaakt heeft!' Dat de situatie van het bovengrondse storten niet helemaal lek-

ker zit beseft de provincie zelf ook wel. De Minister had er immers al een afwijzend oordeel over uitgesproken. Omdat de putten 10 tot 15 meter diep zijn, en het grondwater tot op 1,5 meter onder het maaiveld komt, ligt het vuil eigenlijk in het grondwater, slechts daarvan gescheiden door een laagje folie. Een verre van wenselijke zaak. Nog eens extra vuil er bovenop, vond de Minister, kon dan helemaal niet. Waarop de provincie besloot om er nog maar eens wat vuil bovenop te gaan storten, 'onder andere om financiële redenen' luidde het aan de Tweebaksmarkt. Als doekje voor het bloeden werd aan de verhoogde stort een voorwaarde verbonden: het zou tijdelijk zijn, tot de nieuwe stortplaats open is. Dan wordt de ophoging weer afgegraven, en naar de nieuwe lokatie afgevoerd.

Dit gaat ons veel te ver toen de stortplaats half 1986 officieel vol was, was vanaf dat moment de vergunning om er te storten verlopen. Het extra storten, die tijdelijke portie van de interim-periode tot de nieuwe stortplaats er is, is dus eigenlijk illegaal. Desondanks werd steeds aan de exploitant van de stortplaats meegedeeld dat hij nog wel even door kon gaan met het storten, en werd steeds het definitieve sluiten van het terrein uitgesteld. 'Ongeloflijk' noemt Joop Doorman het nog steeds 'dat er in opdracht van een overheid nota bene bijna twee jaar lang illegaal gestort is!' Kortgeleden is een nieuwe vergunning verleend aan de uitbater van de vuilstort. Die nieuwe vergunning is de oorzaak van bijzonder veel ongenoegen onder de dorpsbewoners. Uit hun brief van 18 januari j.l. aan de Raad van State:

'Al diverse malen heeft het provinciaal bestuur beloofd voor een bepaalde datum het storten te beëindigen en steeds weer is de provincie daarop teruggekomen. Kort geleden weer heeft de provincie de beëindigingsdatum verschoven met ca. 10 weken van 31 december 1987 tot 31 maart 1988. Echter, de nu verleende vergunning van Gedeputeerde Staten d.d. 16 december 1987 is verstrekt tot december 1997! Dit gaat ons veel te ver. Wij hebben als dorpsbewoners dan ook alle vertrouwen in Gedeputeerde Staten verloren. Als Gedeputeerde Staten een slecht beleid t.a.v. de provinciale vuilverwerking voeren hoeven wij daar niet langer de dupe van te zijn. Namens alle ondertekenaars verzoeken wij u dan ook (. . .) nu reeds te besluiten dat er na 31 maart 1988 beslist niets meer gestort mag worden op de vuilstort bij ons dorp.'

Of de Raad van State dit verzoek tot vernietiging van een provinciaal besluit zal honoreren is op het moment dat dit geschreven wordt nog niet bekend.

Zwaar belazerd

De Friese Milieuraad steunt de dorpsbewoners in hun strijd tegen het afval. Jan Dijkstra van de Milieuraad is boos en verdrietig tegelijk: *'We beginnen nu ontzettend te balen. Altiijd hebben we de provincie de hand boven het hoofd gehouden, want ze zitten nu eenmaal met die rotzooi die ze ergens kwijt moeten. Maar door wat er nou gebeurt, voel ik me zwaar belazerd. Misschien komen we wel te laat in actie, maar beter laat dan nooit.'*

Er is volgens de Milieuraad en de dorpsbewo-

ners van alles mis aan de vergunning die de stortplaats nu heeft gekregen. Zo gaat de vergunning in tegen eigen beleid van de provincie: in het provinciaal afvalstoffenplan staat dat er in Ouwsterhaule niet bovengronds gestort zou worden, zelfs niet tijdelijk. En aan de tijdelijkheid van die bovengrondse stort tilt de provincie ook niet eens zwaar, want de vergunning laat de mogelijkheid dat de ophoging definitief wordt nadrukkelijk open. Er staat in datzelfde afvalstoffenplan trouwens al dat er na 1983 sowieso niets meer gestort zou worden in Ouwsterhaule. Verder is

het natuurlijk merkwaardig dat de vergunning die bedoeld is voor een tijdelijk ophoging van de stortplaats het storten toestaat tot maar liefst 1997. Terwijl GS van Friesland te kennen hebben gegeven dat er in dit voorjaar een einde zal komen aan de stortactiviteiten te Ouwsterhaule verschijnt in de vergunning ineens het jaartal 1997... Er rammelt nog meer. Joop Doorman: *'Het bleek ineens dat er plannen voor uitbreiding van de stortplaats zijn; voor die uitbreiding is extra grond nodig, grond van boeren uit de omtrek. Die hadden ze er al vast bijgerekend. Terwijl die boeren van niets weten, en terwijl die grond in kwestie een agrarische bestemming heeft waardoor vuilstort-activiteiten uitgesloten zijn. En uitbreiding van het terrein is nogal strijdig met eerdere besluiten om het storten hier te beëindigen.'* En dan de controle van de stortplaats: *'volgens de vergunningen moeten eens in de zoveel tijd grond- en oppervlaktewater gecontroleerd worden op verontreinigingen. Door puur toeval zijn we er achter gekomen dat de monsters voor die controles tot 1985 steeds genomen zijn door iemand van het bedrijf dat de zaak daar exploiteert, in plaats van door een ambtenaar of iemand van een ingenieursburo. Mooie controle is dat!'*

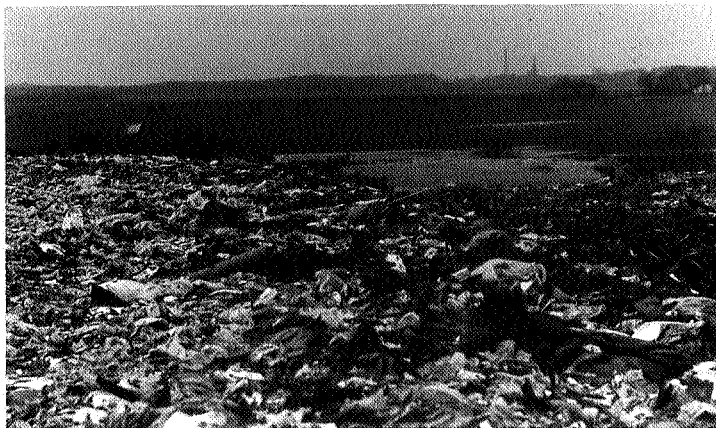
Gelaten heeft Joop Doorman nog eens samengevat dat alle bezwaren die hij en de andere dorpsbewoners met vrees hebben uitgesproken op een hoorzitting anderhalf jaar geleden inmiddels trieste waarheid zijn geworden. Veel minder gelaten somt hij nog eens de eisen op die de dorpsbewoners steeds weer blijven formuleren: het storten moet afgevoerd zijn, de tijdelijke ophoging van inmiddels bijna 10 meter hoog moet er weer af, en het moet scherp in de gaten gehouden worden of er verontreinigingen naar het omringende milieu wegsijpelen.

Vaak voor het ter perse gaan van dit nummer bereikt Ouwsterhaule de zoveelste slechte tijding: de provincie laat nu ook put 4 ophogen. De oplossing van put 5 is voltooid, en de provincie Drente houdt haar grenzen voor Fries afval gesloten. Dat de provincie nu de volgende voormalige put in Ouwsterhaule tot een afvalheuvel om laat bouwen gaat regelrecht tegen de zin van het gemeentebestuur van Scharsterland in. Die laten weten dat zij zal weigeren om haar medewerking te verlenen aan het voornemen van de provincie. En omdat de provincie, die medewerking van de gemeente wel nodig heeft zit zij in een lastig parket.

Intussen rijden op de stortplaats de vrachtwagens nog steeds af en aan. Het zal nog wel even blijven stinken in Ouwsterhaule. ●

Afvoerpijp en greppel langs de vuilstort

Vuilstortplaats, op de achtergrond het waterwingebied